

7. Järjestelytoimisto

Yleistä. Leimaa-antavia v:n 1964 rationalisoimistoiminnalle olivat kaupungin hallinnon kokonaiskehittämissuunnitelman laatiminen ja siihen kuuluvien tutkimustehtävien aloittaminen. Kaupungin johtosäännösten uudistamistehtävässä päästiin alustavaan esitykseen, henkilöstöasiain ja talousasiain hoidon organisaation kehittämisestä sekä kaupungin hallinnon organisaatioperiaatteiden ja -rakenteen kehittämistyöstä suoritettiin alustavat selvittelyt. Laskentatoimen kehittäminen oli myös työn kohteena. Näissä koko hallintoa koskevissa kehittämistehtävissä otettiin käytäntöön uusi työmuoto, ns. kehittämisryhmät, joihin koottiin asiantuntevia jäseniä eri hallinnonaloilta. Useita organisaatio- ja kehittämiskomiteoita ja -toimikuntia avustettiin suorittamalla tutkimuksia ja suunnittelua sekä antamalla selvityksiä. Näistä mainittakoon pitkän tähtäyksen taloussuunnittelutoimikunta, tietojenkäsittelykomitea, sairaalatoimikunta, sairaalakomitea ym. Muu rationalisoimistoiminta käsitti erilaisia tutkimustehtäviä, kuten uusien huoltolaitosten esisuunnittelutyöhön liittyneet tutkimukset, vesi-, kaasui- ja palolaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävät tutkimukset, satamalaskutuksen koneellistamistutkimus ym.

Kertomusvuonna jatkettiin aikaisemmin aloitettua 22 tutkimusta, lisäksi erät valmistuneet tutkimukset aiheuttivat jatkotoimenpiteitä. Uusia tutkimuksia aloitettiin 26. Vuoden aikana valmistui 22 tutkimusta.

Toimiston antamien lausuntojen määrä, 230, oli miltei 50 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Työturvallisuustoiminnasta mainittakoon, että huolimatta tapaturmantiheysprosentin pienestä noususta, se edelleen pysyi suhteellisen alhaalla. Aloite-toiminta osoitti jossain määrin vähenevää suuntaa.

Työtehoneuvottelukuntaan kuuluivat muuten samat jäsenet kuin edellisenä vuonna, paitsi että apul.kaup.joht. Eino Warosen ja kaup.siht. Lars Johansonin tilalle oli valittu apul.kaup.joht. Pentti Kalaja ja kaup.siht. Sulo Hellevaara.

Neuvottelukunnalla oli 4 kokousta, joissa käsiteltiin mm. seuraavia asioita: kaup.siht. Hellevaaran valitsemista kaupungin esimiesten tiedotuslehden toimitusneuvoston puheenjohtajaksi; kaupungin autokuljetustoiminnan ja autojen korjaustoiminnan tutkimista; selvitystä kaupungin rationalisoimiselimien toimintasuunnitelmien toteutumisesta v. 1963 sekä kertomusvuoden toimintasuunnitelmia; selostusta kaupungin huoneistotilojen yhteiskäytön tehostamismahdollisuuksista; suunnitelmaa kaupungin hallinnon ja sen johtamistoiminnan kehittämiseksi sekä esitystä taloussuunnittelutoimiston perustamiseksi ja ylimmän virkamiesjohdon kehittämiseksi;

mahdollisen 40-tuntiseen työviikkoon tapahtuvan siirtymisen aiheuttamia toimenpiteitä. Lisäksi selostettiin kokouksissa New Yorkissa pidettyä kansainvälistä liikkeenjohdon kongressia, Kööpenhaminassa pidettyä pohjoismaista rationalisointikonferenssia sekä eräitä opintomatkoja.

Järjestelytoimiston henkilökunta. Toimistossa oli kertomusvuoden päättyessä 7 vakinaista, 4 tilapäistä ja 8 työsopimussuhteeseen palkattua viranhaltijaa. Lisäksi oli osan vuotta laskenta- ja toimistotehtävissä tilapäinen apulainen sekä harjoittelijana toimistokoulun oppilas.

Ennen v. 1964 aloitettujen tutkimusten jatkaminen ja toteuttaminen

Organisaatiosäännösten kehittämistyötä jatkettiin yhteistoiminnassa suurimpien hallintokuntien edustajien kanssa pitäen tavoitteena organisaatioiden täsmentämistä. Johtamissäännöstön joustavuutta pyrittiin lisäämään ja eri elinten johtamissäännöstöjä muodollisesti yhtenäistämään. Luonnokset näiksi säännöstöiksi valmistuivat syksyllä.

Laskentatoimen kehittämistä koskeva tutkimus jatkui vielä kertomusvuoden päättyessä.

Kaupungin tietojenkäsittelytoiminnan kehittämiseksi asetettua tietojenkäsittelykomiteaa avustettiin edelleen mm. selvittämällä toimintaperiaatteita sekä laatimalla suunnitelma ko. toiminnan organisaatiosta. Tutkimus ei vielä vuoden aikana valmistunut.

Suurten kunnallisten rakennuskohteiden ennakkosuunnittelu- ja valmistusmenettelyn kehittämisen yleisiä suuntaviivoja koskevaa tutkimusta varten jatkettiin edelleen aineiston keräämistä.

Toiminnan suunnittelussa ja valvonnassa käytettävien avainlukujen käyttöönottoa kaupungin hallinnossa ja vertailun aikaansaamista Tampereen, Turun, Lahden ja Helsingin kaupunkien kesken valmisteltiin neuvotteluissa ja suorittamalla kansakoulujen avainlukujen vertailu. Asian jatkuva hoito siirtyi kaupunginkanslialle.

Erilaisten sairaansijojen tarvetta Helsingissä koskevaa tutkimusta täydennettiin lisätutkimuksilla sekä ympäristökuntien sairaalarakennussuunnitelmia ja väestön ikärakenteen muutoksen vaikutusta sairaansijatarpeeseen koskevilla selvittelyillä.

Sairaalan osastokohtaisen tavoitebudjetin aikaansaamista koskeva suunnittelu- ja laatimistyö saatiin kertomusvuonna päätökseen.

Sairaalan johtoa varten tarkoitetun lyhytkausiraporttijärjestelmän aikaansaamista kokeilumielessä Kivelän sairaalassa koskeva tutkimus valmistui kertomusvuonna ja järjestelmä otettiin käytäntöön jo vuoden alusta. Uudistuksen toimeenpanossa avustettiin sairaalan johtoa ja valvottiin ko. raporttien valmistumista.

Koskelan sairaakodin henkilökuntavajauksen syistä suoritetun tutkimuksen tuloksena ehdotettiin virkojen järjestelyn, mielipidetiedustelun ym. toimenpiteiden suorittamista.

Hesperian sairaalan avohoidon potilastilastoinnin uudelleenjärjestely laajeni kertomusvuonna koskemaan Helsingin koko mielisairaanhoidopiiriä. Tietoja kerättiin potilaskäynneistä, selvitettiin, miten potilaiden aiheuttama työmäärä eri avohoito-

pisteissä voitaisiin määritellä sekä tutkittiin voitaisiinko avohoitopotilaiden tilastointiin yhdistää myös vuodepotilaita koskevat tilastot.

Virastojen ja laitosten *huoneistotilojen yhteiskäytön tehostamismahdollisuuksia* koskevassa selvityksessä kiinnitettiin huomiota ilta- tai päiväkäyttöisten huoneistojen käyttömahdollisuuksiin niiden ollessa vapaina; huonetilojen käytössä, hankinnassa ja luovutuksessa ulkopuolisille noudatettaviin periaatteisiin sekä yhteiskäyttömahdollisuuksien tutkimiseen uusia rakennuksia suunniteltaessa ja muuttojen tahtaessa.

Konekirjoitus-, pikakirjoitus- ja konekirjanpitojärjestelmää koskeva tutkimus jatkui edelleen yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston ja koulutustoimiston kanssa.

Viranhaltijain virkakortiston uudistamista koskevaa tutkimusta jatkettiin myös edelleen yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston kanssa.

Palolaitoksen sääntökomiteaa avustettiin suorittamalla erilaisia selvityksiä sekä tekemällä ehdotuksia mm. sammuusosaston organisaatiosta ja sen sekä teknillisen osaston toimintasäännöstä ja palokunnan hallinnollisesta organisaatiosta sekä kaluston kehittämisestä ym.

Vesilaitoksen varastojen sisäistä sijoittelua, varastointivälineiden valintaa, vesimittarikirjanpidon järjestelyä, materiaalilaskennan koneellistamista ym. varten suoritettiin tutkimuksia ja suunnittelutyötä.

Kotitalouslautakunnan perhepesuloiden toimintaa ja kannattavuutta koskevassa tutkimuksessa tehtiin ehdotuksia pesulain toiminnan vastaisesta järjestelystä, koneiden ja henkilökunnan siirrosta, pesumaksujen korottamisesta ym. Kaupunginhallituksen 19.11. pesulain toiminnan järjestämisestä tekemässä päätöksessä noudatettiin pääasiassa tutkimusselostuksessa esitettyä linjaa.

Satamalaskutuksen koneellistamisesta valmistuneessa tutkimuksessa suositeltiin koneellista laskutusmenetelmää, jota ratkaisua myös tietojenkäsittelykeskus asettui kannattamaan.

Puhtaanapitolaskutuksen uudelleenjärjestelyssä avustettiin puhtaanapito-osastoa integroidun laskentajärjestelmän luomisessa. Kiinteistöpuhtaanapidosta valmistui alustava muistio toukokuussa ja menetelmän kokeilu aloitettiin syksyllä. Urakointi- ja laskutusjärjestelmien tietokoneohjelmien koeajot ja testaus jatkuivat seuraavaan vuoteen.

Tutkimus huoltoviraston asiamiesosaston organisaation tarkistamiseksi sekä toimistotöiden yksinkertaistamiseksi ja vähentämiseksi suoritettiin loppuun. Em. tutkimuksen yhteydessä aloitettiin huoltotoimistojen toimistotyön rationalisoiminen, missä kiinnitettiin huomiota lähinnä kortistojen ja lomakkeiden uudistamiseen. Tämä tutkimus jatkui kertomusvuoden päättyessä.

Hankintatoimiston painatusosaston organisaatiota ja toimistotyömenetelmiä koskevassa tutkimuksessa tehtyjä ehdotuksia toteutettiin osittain, osittain ne jäivät vielä suunnittelun alaisiksi.

Sähkölaitoksen rakennustalTION pitämistä koskevassa tutkimuksessa selvitettiin arkistomateriaalin suhdetta ns. rakennustalTION sekä ehdotettiin käyttömaisuuskortiston kehittämistä ym. Selostus ei vielä kertomusvuonna ollut kaupunginhallituksen käsiteltävänä.

Tietojenkäsittelykeskuksen avulla koneellistutettuun kuukausipalkkalaskentaan liit-

tyvää tietojen rekisteröintiä ja siirtoa koskevan tutkimuksen johdosta jatkui suunnittelu- ja toteuttamistyö lähinnä sairaaloissa ja kansakoulujen toimistoissa.

Kiinteistöviraston talo-osastoa avustettiin *virastojen siivoustoiminnan uudelleenjärjestelyssä* suoritettuja tutkimuksia ja kerättyä aineistoa hyväksi käyttäen.

Uudet tutkimukset

Kaupungin pitkän tähtäyksen taloussuunnittelutoiminnan kehittämistä avustettiin hankkimalla ao. toimikunnalle aineistoa ja suunnittelemalla käytettäviä menetelmiä.

Johdon koulutuksen kehittämistä suunniteltaessa määriteltiin yhteistoiminnassa koulustoitimikunnan ja eri laitosten kanssa koulutuksen tarve, kohteet ja sisältö, sekä missä muodossa koulutuksen tulisi tapahtua. Alustava esitys neuvotteluja varten oli valmiina vuoden päättyessä.

Kaupungin organisaation kehittämistä koskevaa tutkimusta varten muodostettiin kehittämisryhmä, jossa oli edustajia keskushallinnosta ja eri laitoksista. Kertomusvuonna käsiteltiin ryhmän työohjelma sekä selvitettiin henkilöstöasiain hoidon ja sen organisoimisen tavoitteita ym. Kaupungin organisaation rakenteen ja talousasiain hoidon organisaation kehittämistä koskevat osat tutkimusta aloitettiin niin ikään muodostamalla laitosten ja keskushallinnon edustajista kehittämisryhmät ja valmistelemalla näiden työtä.

Kaupungin autokuljetusten ja autojen korjaustoiminnan järjestelyä tutkittiin selvittämällä kuljetuskustannusten vastuualueen jakaantumista sekä uuden autokorjaamon rakentamisen tarpeellisuutta. Tutkimus jatkui seuraavaan vuoteen.

Kaupungin aloitetoiminnan organisaatiosta ja toimintaohjeista suoritettiin kertomusvuonna tutkimus, josta valmistuneeseen selostukseen sisältyivät ehdotus aloitetoiminnan osittaisesta desentralisoimisesta sekä ehdotus uusiksi toimintaohjeiksi.

Uusien laitosten esisuunnittelutyötä palvelevan, huoltoviraston alaisen *tutkimus- ja suunnitteluelimen työn koordinoinnin* ohessa suoritettiin seuraavat erilliset tutkimukset:

varsinaisten rakennussuunnittelijoiden luonnospiirustusvaiheessa tarvitsemat hoivakotien eri toimintojen tilantarpeen ohjeluvut selvitettiin keskus-, linna- ja omaisuusvaraston, askartelutilojen, sauna- ja kylpyosaston sekä päiväosaston tilojen osalta;

laitoskeittäösuunnitelman arvosteluperusteista selvitettiin erisuuruisia muonitusvahvuuksia vastaavien keittiöiden työskentelytilojen ja tarvittavien laitelajien ja -määrien ohjeluvut sekä määriteltiin ne näkökohdat, joihin oli kiinnitettävä huomiota keittiön sijaintipaikan ja tilojen keskinäisen sijaintijärjestyksen arvostelussa;

Tervalammen työlaitoksen uudisrakennustarvetta tutkittiin, jolloin määriteltiin uudisrakennuksen tarkoituksenmukaiset huonetilat sekä entisten tilojen saneerauskohteet. Suunnittelijoiden työn pohjaksi laadittiin perustellut selvitykset rakennuksen tulevan käytön asettamista vaatimuksista;

vanhustenhuollon lähivuosien laitosrakentamisen ohjelmoinnin edellyttämien periaatepäätösten harkintapohjan aikaansaamiseksi tutkittiin rakennettavien hoivakotien tarvitsemien lääketieteellishoidollisten palvelumuotojen (röntgen- ja laboratoriotutkimukset ym.) mahdollista keskittämistä joko Kustaankartanoon tai Koskelan sairaskotiin.

7. Järjestelytoimisto

Sairaalatutkimuksissa selvitettiin Laakson ja Marian sairaalain henkilökuntajärjestelyä ja suoritettiin osastokohtainen työvoiman ja sen tarpeen määrittely sekä laadittiin sen perusteella henkilöstöbudjetti. Nämä järjestelyt johtivat yht. 55 viran säästöön. Muista sairaalatoiminta koskevista tutkimuksista mainittakoon selvitys syistä, jotka aiheuttivat eroja eri sairaaloiden keskimääräisissä kustannuksissa hoitopäivää kohti, selvitykset kaupungin oman apuhoitajakoulutuksen järjestämisestä, suunnitelma kaupungin patologisen toiminnan uudelleenjärjestämisestä sekä selvitykset suunnitelmasta n. 400 sairaanhoitajan viran muuttamiseksi erikoissairaanhoidajan viroiksi sekä tuberkuloosipiirin ohjesäännön uudistamisesta.

Kaasulaitosta avustettiin sen *käyttötaloutta koskevan tutkimuksen* suorittamisessa selvittämällä mm. laitoksen ennusteita ja toimintavaihtoehtoja, laskentatapaa eri toimintavaihtoehtojen vertaamiseksi, koksikin myyntimahdollisuuksia ym.

Lastensuojeluviraston väestöasiaintoimiston lapsilisäasioita hoitavassa osastossa toteutetun uuden työmenetelmän työvoiman tarvetta koskeva tilastotutkimus suoritettiin toukokuussa. Tutkimus osoitti, että uuden menetelmän ansiosta henkilömäärää voitaisiin vähentää 9:stä 7:ään.

Elatusapujen perinnän järjestämistä koskevassa tutkimuksessa selvitettiin elatusaputoimistossa elatusapujen ennakkojen aiheuttamaa työmäärää, anomusten määrää ja käsittelyn nopeutta sekä työvoiman tarvetta, josta suoritettiin tilastotutkimus. Tämä täydensi edellisenä vuonna suoritettua tutkimusta, jonka perusteella kertomusvuoden alusta oli toimeenpantu uusi hakemus- ja ilmoitusmenettely sekä kirjanpito ja korvausten anomusmenettely. Tutkimuslaskelmassa tehtiin ehdotuksia mm. toimiston työnjaon muuttamisesta sekä työvoiman tarpeesta.

Tutkimuksessa kiinteistöviraston asuntoasiaintoimiston työvoiman tarpeesta selvitettiin mm. toimiston työmäärän vaihtelua ja työmenetelmiä sekä tehtiin eräitä ehdotuksia työn järjestelyksi ym.

Kivelä-Hesperian sairaalan potilasmaksukirjanpidon järjestelyksi selvitettiin koneellistamisen avulla saavutettavat edut, suoritettiin eri konetyyppien vertailu sekä ehdotettiin eräiden tarpeettomien tehtävien ja työnvaiheiden poistamista.

Valtionavustusten rekisteröintiä ja valvontaa koskevassa tutkimuksessa selvitettiin voimassa olevaa käytäntöä Helsingissä ja muissa kunnissa ja esitettiin ratkaistavaksi, kolmea kysymykseen tulevaa eri menetelmää vertailemalla, mitä niistä kaupunki ryhtyisi valtionapuanomuksien suhteen noudattamaan.

Sairausvakuutusasioiden hoidon helpottamiseksi suoritettiin sairausvakuutusosastomikunnalle tutkimus ja laadittiin organisaatiosuunnitelma sairausloma-anomusten ja päivärahahakemusten saamiseksi joustavaksi. Suunnitelma jäi edelleen kehitettäväksi.

Ammattientarkastustoimiston tilastotietojen kokoamisen saamiseksi yksinkertaisemmaksi kiinnitettiin huomiota ammattientarkastustoiminnan tehostamiseen ja lisähenkilökunnan tarpeen rajoittamiseen sekä tehtiin ehdotuksia tilastolaskennan koneellistamisesta ja työpaikkakortiston uudistamisesta.

Sosiaalivirastotaloon sijoitettavien virastojen sisäisten palvelutoimintojen kehittämiseksi tehtiin ehdotus pääperiaatteista, joita olisi noudatettava vahtimestarien ja lähettien tehtäviä järjestettäessä sekä talon postikeskuksen, puhelinvaihteen ja monistuskeskuksen toimintaa ym. suunniteltaessa.

Huoltolautakunnan työtuoppien varastossa ja myymälässä suoritettussa tutkimuk-

nessa selvitettiin lisätyövoiman tarvetta ja ehdotettiin eräitä järjestelyjä, joiden avulla välttyttäisiin lisätyövoiman palkkaamisesta.

Vanhusten asumistukijärjestelmän kehittämiseksi avustettiin huoltovirastoa organisaation ja menetelmien suunnittelussa.

Holhouslautakunnan toimiston työn tehostamiseksi ja yksinkertaistamiseksi suoritettiin tutkimus ja tehtiin ehdotuksia kortistojen kehittämiseksi ym.

Selvityksessä teurastamolaitoksen hallinnollisen kirjanpidon ja kustannuslaskennan uudelleenjärjestelyksi kohdistettiin huomio laitoksen talousarvion saattamiseen muita kaupungin liikelaitoksia vastaavaksi sekä tilipuitteiden ja kustannuslaskennan uudistamiseen osastokohtaisen kannattavuustarkkailun tehostamiseksi. Myös konekirjanpidon uudistamista ehdotettiin. Uudistukset toteutettiin kertomusvuoden lopussa.

Rahatoimistossa suoritettiin selvityksiä katu- ja viemärikorvausten, huoltokassan asunnonhankkimislainojen ja lainaosaston lainakirjanpito tehtävien siirtämiseksi koneellisen kirjanpidon piiriin. Tavoitteena oli yhdessä jo ennen suunniteltujen järjestelmien kanssa mahdollisimman tehokkaan koneellisen kirjanpitojärjestelmän kehittäminen. Ehdotusten toteuttaminen aloitettiin kertomusvuonna.

Erääntyneiden saatavien perimismenetelmien kehittämiseksi aloitettiin tutkimus, jonka tarkoituksena oli saada aikaan kaikille kaupungin laitoksille yhtenäinen perimismenettely.

Palkkalautakunnan toimistossa aloitettiin tutkimus, jonka tarkoituksena oli selvittää henkilökortistojen ja muiden henkilöasiakirjojen hoidossa käytettävät menetelmät ja työvoiman tarve. Samaan tutkimukseen tullaan liittämään myös tutkimukset ikälisä- ja sairausvakuutusasiain hoidosta laitoksissa sekä menetelmistä palkkalautakunnan kirjaamossa ja työvoiman tarpeesta.

Lausunnot. Toimisto antoi kertomusvuonna 230 (ed. v. 160) lausuntoa, minkä lisäksi ehdotetuista uusista tp. viroista ym. annettiin suoraan talousarviopäällikölle 54 (47) lausuntoa. Lausunnoista 79 eli 34 % koski virkojen perustamista tai vakinaistamista, 25 eli 11 % työnluokitusta ym., 7 eli 3 % vapautuneen työvoiman sijoittamista, 28 eli 12 % organisaatiota, työmenetelmiä, työnjärjestelyjä, kuljetuksia ym., 63 eli 27 % kaupungin sisäisiä henkilökuljetuksia, 6 eli 3 % virastohuoneistoja sekä 22 eli 10 % muita asioita.

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustoimikunta kokoontui vuoden aikana 4 kertaa.

Virastoissa ja laitoksissa toimi 55 työturvallisuuselintä, joihin kuului 162 vakinaista ja yhtä monta varajäsentä. Palolaitoksessa, liikennelaitoksessa, vesilaitoksessa, kaasulaitoksessa ja sähkölaitoksessa muodostivat kaikki tai vaaleilla valittu osa ao. elimien jäsenistä oman laitoksensa työturvallisuustoimikunnan, jonka puheenjohtajan laitos valitsi.

Työturvallisuutta käsitteleviä kurseja ja valitustilaisuuksia järjestettiin n. 1 100 henkilölle, koulujen oppilaat mukaan luettuina. Virastoille ja laitoksille sekä em. elimien jäsenille jaettiin yht. 695 vuosikertaa alan kysymyksiä käsittelevää aikakauslehteä sekä lisäksi toimitettiin työpaikkoihin julisteita, varoitustauluja, opaskirjasia ym.

Työturvallisuustarkastuksia ja niihin liittyvää neuvontaa suoritettiin lähes kaik-

7. Järjestelytoimisto

kien virastojen ja laitosten työpaikoilla sekä koulujen oppilastyöpajoissa. Samoin suoritettiin uusien, turvallisuutta edistävien teknillisten laitteiden ja menetelmien kokeiluja. Liikennelaitoksessa järjestettiin kokeilumielessä työturvallisuuskilpailu.

Kaupungin työpaikoilla sattui kertomusvuonna 2 990 (ed. v. 2 747) lain mukaan korvattavaa työtapaturmaa. Näistä aiheutui 53 013 (47 431) sairauspäivää, invaliditeettiprosenttien summa oli 440 (205), minkä lisäksi 5 (3) tapaturmaa päättyi kuolemaan. Tapaturmatiheysprosentti oli koko kaupungin osalta 11.8 (11.4). Tapaturmavakuutuslain perusteella suoritettujen korvaukset jakautuivat seuraavasti: korvaukset ohimenevistä tapaturmista 938 316 (793 480) mk, invalidien huoltoeläkepääomat ja kertakaikkiset korvaukset 173 972 (20 151) mk sekä tapaturmaisesti kuolleiden hautausavut ja omaisten huoltoeläkepääomat 120 347 (74 552) mk eli yht. 1 232 635 (888 183) mk.

Aloitetoiminta

Aloitetoimikunta kokoontui vuoden aikana 10 (ed. v. 6) kertaa.

Toimistoon jätettiin 45 (50) aloitetta, minkä lisäksi 7 käsittelemätöntä aloitetta siirtyi edelliseltä vuodelta. Kaksi vielä aikaisemmin tehtyä aloitetta otettiin kertomusvuonna uudelleen käsiteltäviksi. Aloitetoimikunta käsitteli 45 (49) aloitetta, joista palkittiin 20 (27) eli n. 44 (55) %. Palkkioiden yhteismäärä oli 2 085 (10 365) mk ja niiden suuruus vaihteli 700 mk:sta 20 mk:aan. Palkkioiden keskimääräinen suuruus oli 104 mk ja alotteiden käsittelyaika keskim. 58 p.

Käsitellyt aloitteet jakautuivat aiheensa mukaan seuraavasti (suluissa luvut 1.10.1949 lähtien kertomusvuoden loppuun):

	Tehdyt aloitteet	%	Palkitut aloitteet	%
Teknillisiä	36	80 (73)	18	50
Toimistoteknillisiä	4	9 (10)	1	25
Hallinnollisia	2	4 (9)	—	—
Sosiaalisia	3	7 (8)	1	33
Yhteensä	45 (2 038)	100 (100)	20 (660)	— (33)

Aloitepalkkioita oli aloitetoiminnan alkamisesta lähtien maksettu kaikkiaan 50 390 mk, joten palkkion keskim. suuruus oli ollut 76 mk. Keskimääräinen käsitte-lyäaika aloitetta kohden oli ollut 60 p.

Kertomusvuonna suoritettua tutkimusta aloitetoiminnasta on selostettu muiden tutkimusten yhteydessä.

Lomakerationalisointi

Lomakerationalisoinnin tarkoituksen ja tavoitteiden selventämiseksi aloitettiin sarja lähinnä keskijohdolle tarkoitettuja luentoja, joista ensimmäinen pidettiin sairaaloiden talouspäälliköille. Uusille lomakeyhdistymiehille pidettiin lomaketekniikan perusteita käsitteleviä luentoja ja koko yhdysmiesverkostolle järjestettiin jatko-koulutustilaisuuksia.

Yhteistyössä hankintatoimiston kanssa tutkittiin, millä tavoin yleislomakkeiden valvontaa voitaisiin tehostaa, lomakkeiden valmistusmenetelmiä kehittää ja yhteistyötä lomakkeiden hankkijan ja suunnittelijan välillä parantaa.

Järjestelytoimiston lomakesuunnittelun vaativimmat tehtävät kertomusvuonna olivat sairausvakuutuslain ja vanhusten väliaikaisen asumistuen aiheuttamat työt sekä ensiksi mainittuun liittyvänä myös sairaaloiden poliklinikoiden asiapaperien käsittely yhdessä sairaalaviraston kanssa. Rahatoimistossa suoritettiin katukorvauslaskutuksen järjestely ja kiinteistöpuhtaanapitoa koskeva urakointi- ja laskutusmenettely ATK-menetelmää käyttäen. Vuoden aikana suunniteltiin 70 lomaketta n. 20 virastoa tai laitosta varten.

M u u t o i m i n t a

Sosiaalivirastotalon rakennustoimikuntaa avustettiin suorittamalla ko. taloon liittyviä huoneisto- ym. tutkimuksia. Myös eräiden muiden huonetilojen tarkoituksenmukaisuudesta suoritettiin selvityksiä kiinteistövirastolle. Lisäksi avustettiin kaupungintalotoimikuntaa ja osallistuttiin liikennelaitoksen toimitalon esisuunnitteluun.

Tiedotustoiminta. Johdon TV -nimisen sisäisen tiedotuslehden julkaisemista jatkettiin ja sitä ilmestyi 3 kaksoisnumeroa, nim. A-painos, 1 200 kpl ja B-painos, 1 800 kpl.

Rationalisoimisalan koulutus- ja informaatiotoimintaa harjoitettiin koulutustoimikunnan järjestämien kurssien ja neuvottelupäivien puitteissa. Virastojen ja laitosten päälliköille järjestettiin selostustilaisuuksia kaupungin hallinnon ja sen johtamistominnan kehittämissuunnitelmasta. Useita luentoja pidettiin sairaala-alan kursseilla ja koulutuspäivillä.

Kaupungin sisäiseen työnvälitystoimintaan kuului kahden viranhaltijan sijoituksen tarkoituksenmukaisuuden seuraaminen, minkä lisäksi käsiteltiin seitsemän muun henkilön siirtämistä toisiin tehtäviin.

Toimiston henkilökunnan koulutus. Pätevyyden lisäämiseen kiinnitettiin jatkuvaa huomiota koulutustoimintaa järjestämällä. Syksyllä pidettiin rationalisoimiselinten neuvottelupäivät, joihin osallistui myös muita kaupungin viranhaltijoita. Eräät toimiston viranhaltijat osallistuivat Hollannissa pidettyyn tietojenkäsittelykoneiden käyttöä sairaalahallinnossa ja lääketieteellisessä tutkimustyössä koskevaan seminaariin, Oy Rastorin ym. järjestämille kursseille ja opintopäiville. Tutkimustehävissään eräät toimiston viranhaltijat joutuivat tekemään virkamatkoja sekä kotimaahan että ulkomaille. Lisäksi pidettiin yhteyttä Pohjoismaiden suurten kaupunkien rationalisoimiselimiin.

Järjestelytoimiston menot kertomusvuonna olivat tilinpäätöksen mukaan 438 162 mk.

K a u p u n g i n m u u t r a t i o n a l i s o i m i s e l i m e t

S a i r a a l a v i r a s t o n järjestelytoimiston toimintaa on selostettu ko. viraston toimintakertomuksessa.

7. Järjestelytoimisto

Rakennusviraston järjestelytoimiston suunnittelu- ja tutkimustehtäviä sekä toimintaa on selostettu rakennusviraston toimintakertomuksessa.

Sähkölaikossa kertomusvuonna toteutetun organisaationmuutoksen johdosta laitoksen järjestelytoimiston päällikön välittömäksi esimieheksi tuli hallinnollisen osaston päällikkö. Toimiston aikaisempiin tehtäviin kuuluneet laskenta-toimi, henkilöasioiden ja kirjaston hoito siirrettiin muille toimintayksiköille. Toimiston henkilökunnan määrä pieneni tällöin 18:sta 6:een. Muutoksen jälkeen järjestelytoimisto, jonka muodostivat toimiston päällikkö sekä entisen toimiston menettelmäos, suoritti miltei yksinomaan organisaatio- ja työntutkimuksia.

Kertomusvuonna suoritettut tutkimukset koskivat mm. seuraavia asioita: vika-päivystystä koskevien yli- ja hätätöiden raportointimahdollisuuksia; toimituskirjoista perittävien lunastusten perimisjärjestelmää; rakennuslupaa edeltäviä toimenpiteitä; työntekijöiden työluokitusta; sähköasemien kaukokäyttöön liittyvien henkilökuljetusten suunnittelua; mahdollisuuksia kuukausipalkkaisten ylityökorvausten maksamisen nopeuttamiseksi; pysäköintipaikkojen varaamista laitoksen toimintapisteiden välittömästä läheisyydestä sekä laitoksen johtoa paremmin palvelevaa henkilökunta- ja palkkaraportointia.

Kuljetusten taloudellistamistutkimusta, joka oli aloitettu v. 1962, jatkettiin ja kehitettiin edelleen tarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta kuljetusten valvontaa tietokoneita käyttämällä, suunniteltiin uudet lomakkeet autojen käytön, huollon ja korjausten valvomiseksi sekä suoritettiin pienehköjä tutkimuksia ja annettiin lausuntoja erillisistä kuljetustehtävistä. Tutkimus jatkui seuraavaan vuoteen.

Lisäksi aloitettiin seuraavat tutkimukset, joita ei kertomusvuonna saatu päätökseen: lävistystyön organisaation ja työmenetelmien kehittäminen; henkilötoimiston työrutiinien yksinkertaistaminen; laitoksen sisäisen kirjallisen tiedotusjärjestelmän kehittäminen tehokkaammaksi sekä laitoksen konepajatoiminnan organisaatio ja laitoksen tarvitsemien konepajavalmisteiden tarkoituksenmukaisin hankintatapa.

Järjestelytoimisto huolehti laitoksessa aloitetoiminnan vaatimista toimenpiteistä, lomakesuunnittelusta ja osallistui toimistotarvikkeiden vakiointiin.

Kasulaitoksen järjestely- ja laskentatoimiston tutkimustoiminnan painopiste oli laskentapuolella. Selvitetiin laitoksen taloudellisen tuloksen riippuvaisuutta toiminta-asteesta ja laadittiin tämän perusteella pitkän tähtäyksen talousennuste sekä nykyiselle että uusien raaka-aineiden käyttävälle tuotantomenetelmälle. Tätä työtä täydennettiin laitoksen taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Varastokooditustyötä jatkettiin ja se saatiin päätökseen vuoden lopussa.

Lausuntoasiain ja johtoa avustavien selvittelyjen ohella muodostivat jatkuva-luontoiset ja rutiinitehtävät kuitenkin pääosan toimiston tehtävistä.

Kaasulaitoksen suunnittelutoimistossa oli lisäksi työntutkija työnsuunnittelu- ja työntutkimustehtävissä.

Likennelaitoksen järjestelyosastoon palkattiin kertomusvuonna diplomi-insinööri johtamaan teknillistä tutkimustoimintaa, tutkimusteknikko suorittamaan teknillisiä tutkimuksia sekä opiskelija harjoittelijaksi. Tutkimushenkilökunta jaettiin yleistutkimusjaokseen ja teknilliseen tutkimusjaokseen. Henkilökuntaa oli vuoden lopussa teknillisessä tutkimusjaoksessa 4, yleistutkimusjaoksessa 5, kustannuslaskentajaoksessa 3 eli yht. osastopäällikkö ja toimiston henkilökunta mukaan

luettuna 14. Lisäksi osastoon kuului käyttötarkkailujaos, lävistämö ja varastosuunnitteluryhmä, joissa oli yht. 22 henkilöä.

Teknillisen tutkimusjaoksen tutkimuksiin osallistui myös teknillisen puolen henkilökuntaa ja yksi jaoksen tutkijoista oli jatkuvasti varastotarvikkeiden koodittamistyössä. Autokorjaamo-osastossa suoritettiin perustutkimus sekä sen pohjalta selvittelyitä, jotka koskivat määräaikaishuoltoa, vaihto-osia sekä suunnittelun, lähinnä työmääräysrutiinien kehittämistä. Näiden valmistuminen jäi seuraavaan vuoteen.

Yleistutkimusjaoksen suorittamista, koko laitosta käsittävistä tutkimuksista mainittakoon: johtosääntöasiat, tiedotusjärjestelmän uusiminen, sairausvakuutuslakiin liittyvät selvitykset sekä ATK:n toimintaan liittyvät selvitykset ja lausunnot. Laitoksen lomaketöiminnan suunnittelutyötä ja kehittämistä jatkettiin.

Järjestelyosastossa tutkittiin tietokoneen käytön soveltamista auto- ja raitiotie liikenteen kilometrilaskentaan sekä lippujen laskentaan, mikä johtikin ko. laskentojen siirtämiseen tietokoneilla suoritettavaksi. Tutkimukset laitoksen reikäkorttilävistyksestä johtivat kesäkuussa oman lävistämön perustamiseen.

Hankintaosastossa suoritettujen organisaatiotutkimusten tuloksena valmistui ko. osaston toimintasääntö. Edelleen tutkittiin kuukausi- ja sarjalippujen myyntipaikkojen uudelleenjärjestelyä ja myyntiverkoston laajentamista. Lisäksi suoritettiin lippukirjanpidon uudelleenjärjestelyä.

Liikenneosastoilla suoritettiin tutkimuksia, joiden tuloksena valmistui liikenne-
lohkon organisaatiokäsikirja. Toukokuussa suoritettiin ulkopuolista apua hyväksi käyttäen liikennetutkimus kuljettajarahastuksesta, sekä eräitä muita samaa asiaa koskevia tutkimuksia ja selvittelyjä.

Varaston suunnittelu- ja tarkkailuryhmä jatkoi varastotarvikkeiden kooditus- ja standardisointityötä sekä aloitti ratamooittoreiden ja muiden raitiovaunu- ja johdin-
autotarvikkeiden kooditustyön. Lisäksi suoritettiin materiaalilaskentaan liittyviä selvittely- ja järjestelytehtäviä.

Kustannuslaskentajaos suoritti laitoksen pitkän tähtäyksen taloussuunnitelman laatimisen ja jatkoi laskentatoimen kehittämistä.

Käytöntarkkailujaos tarkkaili liikkuvan kaluston ja liikennehenkilökunnan käyttöä liikenteessä ja huolehti tilastojen antamisesta niistä linjaorganisaatiolle. Yhteis-
tariffin astuttua voimaan tuli jaoksen tehtäväksi yksityisten liikenteenharjoittajien linjoille myytyjen eri lippujen tilitysten selvittäminen ja erittelyn antaminen näistä ao. liikennöitsijöille.

Lävistämössä, joka perustettiin kertomusvuonna, oli aluksi 2 reikäkorttilävistä-
jää. Materiaalilaskentaan ja kilometrilaskentaan liittyvä lävistystyö siirrettiin oman lävistämön suoritettavaksi. Lisäksi suoritettiin kausiluontoisesti lippujen laskentaan liittyviä lävistystehtäviä.

V e s i l a i t o k s e e n oli kertomusvuonna päätetty perustaa järjestelytoimisto, mutta toiminnan aloittaminen jouduttiin kuitenkin toistaiseksi lykkäämään.